

Strategie vyjednávání CzechELib

Schůzka koordinační skupiny k tématům Open Science, 16. 9. 2020

jiri.jirat@vscht.cz, martin.svoboda@techlib.cz

Obsah

- Vyjednávací tým
- Hřiště
- O co nejde a o co jde
- Východiska, modely, principy
- Know-how – EUA, SCOAP3, ICOLC, CzechELib,...
- Kde jsme, co máme, a co je před námi
- Závěr

Vyjednávací tým

- Jmenování MSv hlavním vyjednavatelem – snad zasedání RVVI 25. 9.
- Vyjednávací tým – navrhuje prof. Hocek (ÚOCHB – Wiley), prof. Ulrichová (UPOL), prof. Polívka (JČU) – musí schválit nejspíše MŠMT

Hřiště

- RVVI nestanovuje ani modely, ani limity
- Důvěra v názor týmu – a pak nám mohou všichni vyčítat, co bylo špatně
- Mezinárodní doporučení a zkušenosti:
 - EUA
 - Plan S
 - ESAC ad.
 - LIBER
- Dostupná data:
 - RIV, Open APC, WoS data, DOAJ, CrossRef, UnPayWall, sběr APC v ČR, ...

O co nejde

- citační databáze (Web of Science, Scopus, ...) a nástroje (Inites, SciVal, ...)
- abstraktové databáze bez plných textů (SciFinder, ...)
- plnotextové databáze agregátorů (EBSCO, ProQuest)
- faktografické/právní apod. databáze (Reaxys, C.H.Beck, ...)

O co jde

- především časopisy, případně sborníky
- v budoucnu i knihy
- stanovení priorit (s kterým vydavatelem začít) – kombinace více faktorů:
 - požadavky ze strany vědecké obce (RVVI + akademici)
 - připravenost vydavatele (např. již existující osvědčené smlouvy v zahraničí)
 - stabilita a historie existujícího konsorcia
 - rozumná kombinace kvantity a kvality publikací u daného vydavatele
 - (ne)vyváženost aktuálního předplatného („read“) a očekávaných výdajů za složku „publish“

Východiska, modely, principy

- SCOAP3 – první (a asi jediné celosvětové) a úspěšné konsorcium pro zajištění Gold OA za stejné peníze, jako předplatné, s velmi úzkým záběrem částicové fyziky
- „Bílá kniha“ Max Planck Digital Library (2016): pro Německo platí „v systému je dost peněz“ na Gold OA publikování stejného objemu publikačních výstupů během tří let za stejné náklady, jaké byly vynaloženy za tutéž dobu na předplatné týchž časopisů. Totéž platí pro jiné velké země: UK, USA
- Nevýhoda malých zemí je nerovnoměrné pokrytí oborů: v některých publikujeme jen zlomek předplatného (např. Karger), v jiných výrazně více (např. Springer)
- Iniciativa OA 2020 MPDL - modely
 - Offsetting
 - Transformativní
 - Publish and Read
 - Read and Publish

Know-how – EUA, SCOAP³, ICOLC, CzechELib,...

- SCOAP3: NTK je NCP pro Česko
- EUA: jednání Big Deal Negotiators – sdílení poznatků a taktik
- Plan S
- Díky CzechELib – LAJ = vysoce specializovaný zkušený tým, technické zázemí, administrativa
- Díky vaší práci – sběr APC – důležitá čísla reálných výdajů
- Standardní smlouva k prosazování, základ stále použitelný, možnost vylepšit paragrafy o zachování majetkových práv, Green OA

Know-how (2)

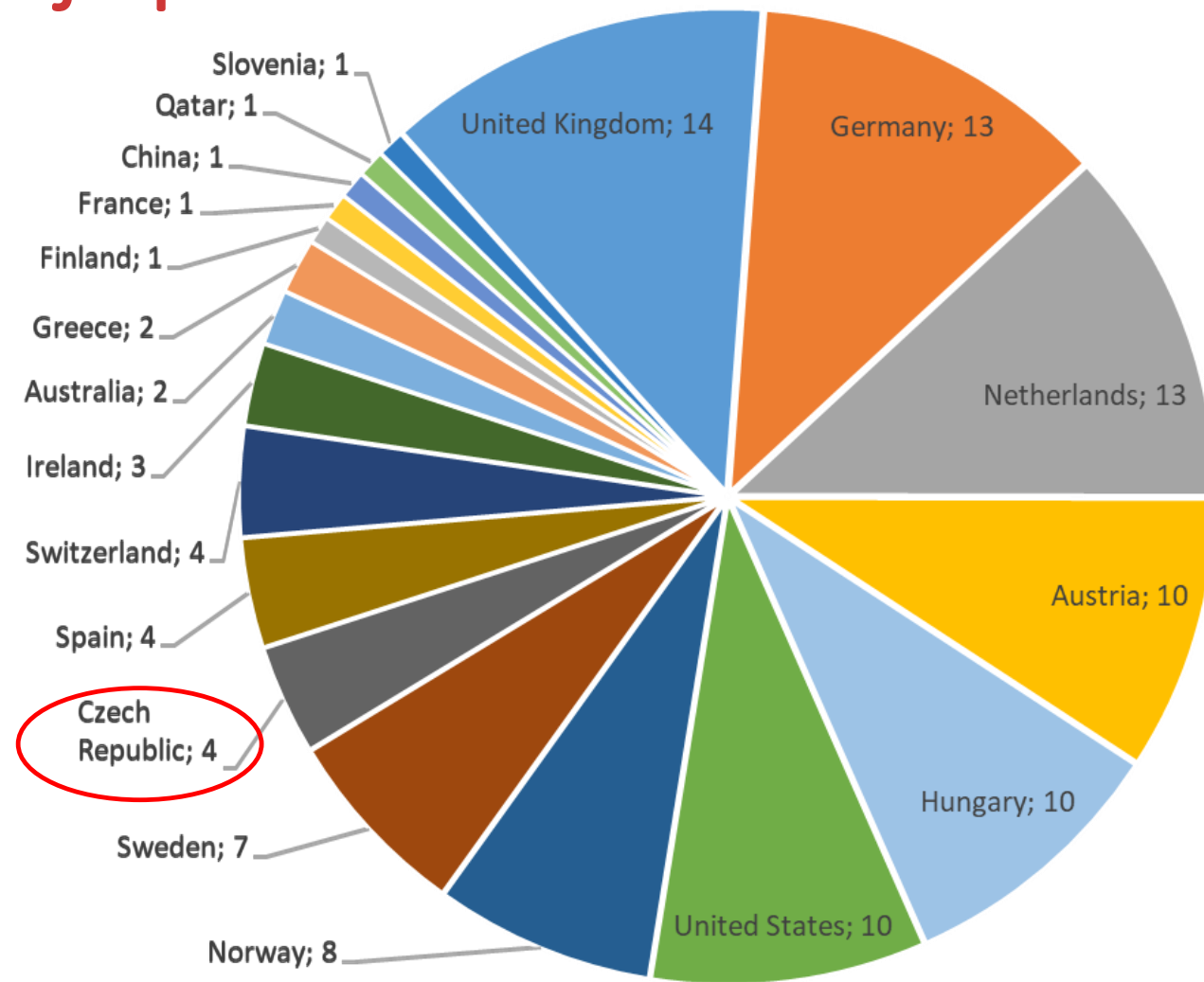
- Formulovaná strategie vyjednávání
 - není jediný model,
 - ústupové varianty
- Variantou je i „odejít od stolu“
- Nejednat s „obchodníky“ na lokální úrovni

10 principů Plánu S

1. Majetková práva zůstanou autorovi, licence CC-BY
2. Poskytovatelé podpory (PP) definují jasná kritéria
3. Pokud pro obor neexistuje kvalitní OA časopis, PP podpoří anebo vytvoří OA infrastrukturu
4. Všichni by měli mít možnost publikovat OA; poplatky uhradí PP, nikoli autor
5. PP podpoří různorodé modely OA časopisů; poplatky by měly být úměrné poskytovaným službám
6. PP vyzývají vlády, univerzity, výzkumné organizace, knihovny, akademie a učené společnosti ke sladění strategií a postupů, zejména kvůli transparentnosti
7. Tyto principy se týkají všech typů publikací; dosažení OA u knih bude delší proces
8. PP nepodporují 'hybridní' model, ten nicméně může být součástí transformativní smlouvy
9. PP budou monitorovat dodržování pravidel a sankcionovat přestupníky
10. PP se zavazují, že pro hodnocení kvality bude rozhodující podstatná hodnota práce, nikoliv IF

Kde jsme, co máme, a co je před námi

- IEEE, Karger, Walter de Gruyter, Wolters Kluwer Health (P&R, předplatné + volné APC, různý rozsah pokrytí publikačních potřeb, detaily viz ESAC Registry)
- probíhá jednání s Taylor and Francis (transformační, během 2021 – 2023 plné pokrytí publikačního výstupu celého konsorcia TF)
- připravujeme Wiley



Závěr

- Je potřebné vysvětlovat **vědcům** a jejich **prorektorům** či **ředitelům**, že podpora OA je neohrožuje, naopak
 - zlepšuje viditelnost jejich výzkumu a dostupnost jejich publikací,
 - zvyšuje citovanost
- Vzdělávání **knihovníků** (pověřených osob) bude klíčové
 - jen malá část z nich rozumí terminologii OA a principům transformačních smluv
 - riziko nepochopení při sdělování informací směrem k managementu institucí

Děkuji za pozornost

Otázky?

martin.svoboda@techlib.cz

jiri.jirat@vscht.cz

Sir Tim Berners-Lee

for Nobel prize !